

SUOMEN ELÄINLÄÄKÄRILIITTO
FINLANDS VETERINÄRFÖRBUND

LAUSUNTO

23.11.2022

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: HE 83/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eläinlääkintähuoltolaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

Eläinlääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Yleiset huomiot

Eläinlääkäriliitto kannattaa vanhentuneen kunnaneläinlääkärijärjestelmän muuttamisen mahdollistamista muun muassa palkkausjärjestelmän ja työaikojen osalta. Näille muutoksille on tarvetta, jotta järjestelmällä on edellytyksiä toimia myös tulevaisuudessa. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista järjestelmän muuttamista. Juuri muutoksen mahdollistamisen on katsottava olevan eläinlääkärien kannalta uudistuksen tärkein tehtävä. Lakiesityksessä on lisäksi pyritty ratkaisemaan kilpailuneutraliteettiin liittyvät ongelmat mahdollisimman oikeudenmukaisella ja kaikkien osapuolten hyväksyttävissä olevalla tavalla.

Yliopistollisen eläinsairaalan potilasmateriaalin turvaaminen lailla on erinomainen muutos aiempaan. Kirjaus on välttämätön laadukkaan eläinlääkärikoulutuksen turvaamiseksi. Kokonaista koulutussuuntaa ei voida perustaa nykyisellä tavalla vapaaehtoisuuteen.

Kunnaneläinlääkäri virkojen pitäminen houkuttelevina on välttämätöntä koko järjestelmän toimivuudelle. Kunnissa tulee olemaan epätietoisuutta siitä, saadaanko 9 §:ssä lueteltujen peruseläinlääkäripalveluiden lisäksi ylipäänsä tarjota muita palveluita, miten markkinahintainen hinnoittelu tulisi toteuttaa ja miten määritellään syrjäinen alue, jolla markkinaehtoista hinnoittelua ei tarvitse toteuttaa. Eläinlääkäriliitto ymmärtää, ettei näitä pääasiallisesti määritellä nyt uudistettavassa eläinlääkintähuoltolaissa, vaan vaatimukset tulevat kuntalaista ja kilpailulainsäädännöstä. Tulee kuitenkin huomioida, että mikäli näistä ei ole saatavilla edes jotenkin sovellettavissa olevaa ohjetta, saattaa osa kunnista kieltää lakisääteisten palveluiden yli menevien palveluiden tarjoamisen. Tämä saattaa johtaa nykyisellä palkkausjärjestelmällä kunnaneläinlääkärien tulojen romahtamiseen, kunnaneläinlääkärien työnkuvan muuttumiseen vähemmän kiinnostavaksi ja pahimmillaan laajoihin irtisanoutumisiin. Käsillä on maanlaajuinen eläinlääkäripula, eikä eläinlääkärillä ole tarvetta jäädä työhön, jonka työnkuva ei motivoi. Siksi tulee myös huolehtia, että mielekkään työnkuvan säilyttäminen on mahdollista ilman kunnalle tulevaa yhtiöittämisvelvoitetta. Esityksessä käsitellään laajasti eläinlääkäripalveluiden yhtiöittämiseen liittyviä riskejä ja siinä pyritään turvaamaan maanlaajuisten julkisten eläinlääkäripalveluiden tuottaminen ilman yhtiöittämistä. Kuitenkin yhtiöittämisvelvoitteen käsillä olo jätetään kuntalain, kilpailulainsäädännön ja KKV:n tulkinnan varaan.

On myös huomattava, että lain voimaantulon jälkeen pieneläinten kiireellisen leikkaushoidon tarjoaminen ei ole minkään tahon vastuulla. Mikäli kunta ei vapaaehtoisesti järjestä kiireellisiä leikkauksia eikä alueella ole yksityistä palveluntarjontaa, ei näitä palveluita ole lainkaan saatavilla. Kiireellistä leikkaushoitoa vaativia eläimiä ei yleensä ole mahdollista siirtää pitkiä matkoja ja tämä johtaa näillä alueilla käytännössä siihen, että hoidettavissa olevat eläimet joudutaan lopettamaan. Nykyisen lain

aikana kunnissa on katsottu, että niillä on velvollisuus tarjota näitä palveluita ainakin, jos alueella ei ole niitä tarjoavia yksityisiä palveluntarjoajia.

Lakia sovellettaessa ja erityisesti markkinaperusteista hinnoittelua arvioitaessa tulee huomioida, etteivät päivystyksen kustannukset todellisuudessa rajoitu eläinlääkärille maksettavaan erittäin pieneen päivystyskorvaukseen. Kunnaneläinlääkärin virkoja on oltava tietty määrä, jotta päivystys on alueella mahdollista toteuttaa. Yksikään eläinlääkäri ei päivystäisi pelkällä nykyisensuuruisella päivystyskorvauksella, vaan päivystystä tehdään osana viran kokonaisuutta. Siten suuri osa virkojen kustannuksista kohdistuu todellisuudessa päivystyksen mahdollistamiseen. Päivystyksen kustannuksia ei voida laskea päivystyskorvauksen perusteella ja tämä tulisi todeta myös esityksessä. Muuten on mahdollista, että KKV tulevaisuudessa arvioidessaan markkinaperusteista hinnoittelua katsoo lakisääteisen päivystyksen kustannusten rajoittuvan päivystyskorvaukseen.

MMM:n uutta eläinlääkintähuoltolakia valmistelleen työryhmän yhdeksi tehtäväksi mainittiin kunnaneläinlääkäreille kuuluvien valvontatehtävien kustannusten ja rahoituksen käsitteleminen. Parityön määrä on lisääntynyt eläinten hyvinvoinnin valvonnassa ja sitä tulisi lisätä entisestään. Esimerkiksi poliiseille parityö on itsestäänselvyys. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvät kustannukset tulevat suurella todennäköisyydellä edelleen nousemaan. Tähän kustannusten nousuun tulee varautua.

Esityksessä viitataan (s.8) vuoden 2021 alussa voimaan tulleeseen kunnalliseen eläinlääkäritaksaan. Uusin päivitetty eläinlääkäritaksa on tullut voimaan 1.6.2022.

Pykäläkohtaiset huomiot

9 § Järjestämisvastuuseen kuuluvat palvelut

Eläinlääkäriliitto esittää, että pykälän ensimmäisen momentin listaan järjestämisvastuuseen kuuluvista palveluista lisätään kohta 15: ensiapuluonteinen kiireellinen leikkaushoito (esim. pyometra, koiran sektio) tilanteissa, joissa jatkohoitoon lähettäminen huonontaa ennustetta tai se ei ole muuten mahdollista. Pieneläinten kiireellisen leikkaushoidon saatavuus tulisi turvata koko maassa. Jos kunta kieltää eläinlääkäriltä muiden kuin 9 §:n järjestämisvastuuseen kuuluvien toimenpiteiden tekemisen, voidaan joutua tilanteeseen, jossa eläin olisi hoidettavissa, mutta käytännössä joudutaan turvautumaan eutanasiaan. Näin voi käydä, jos alueella ei ole tarjolla yksityistä palveluntarjontaa, jatkohoitoon yksityiselle palveluntarjoajalle ei pääse tai eläimen kunto ei salli kuljettamista. Käytännössä Suomessa on useita tällaisia alueita, joilla erityisesti päivystysaikaan ei ole muuta palveluntarjontaa kuin päivystävä kunnaneläinlääkäri. On eläinlääkärin ammattietiikan vastaista lopettaa hoidettavissa oleva eläin, jos omistajakin toivoo, että hoitoa yritetään. Eläinlääkäriliiton mielestä eläin tulisi aina voida leikata kunnassa, jos jatkohoitoon lähettäminen merkittävästi huonontaa ennustetta tai se ei muuten ole mahdollista. Tulisi myös varmistaa, että kunnaneläinlääkäri voi päivätyössään ylläpitää ammattitaitoaan näitä leikkauksia varten ainakin niillä alueilla, joissa päivystysluonteisten kiireellisten leikkausten osalta ei ole yksityistä palveluntarjontaa.

Perusteluihin tulisi kohtaan 10 lisätä maininta, että kunnassa olemassa olevia kuvantamislaitteita kuten ultraäänilaitetta ja röntgeniä voidaan käyttää sairaan eläimen diagnoosin teon apuvälineenä kohdassa mainittujen palveluiden osalta. Nyt perusteluissa on vain maininta, ettei kuvantamispalveluiden järjestämistä edellytetä.

Muuten lista kattaa kunnassa tarjottavat vähimmäismääräiset peruspalvelut lausunnonantohetkellä melko hyvin. Lain tasolle nostettu tarkasti rajattu lista voi kuitenkin aiheuttaa ongelmia joustamattomuutensa takia.

14 § Kunnaneläinlääkärin perimät palkkiot ja korvaukset

Eläinlääkäriliitto pitää hyvänä, että kunnat voivat yhä pykälän toisen momentin mukaan maksaa subventioita eläinten pitopaikoissa annettavien palveluiden käyntipalkkioista ja matkakustannusten korvauksista. Subventiot lisäävät asiakkaiden tasavertaisuutta ja ennaltaehkäisevät eläinsuojelullisia ongelmia, kun pidemmät matkat eivät vaikuta tilallisen maksamaan hoidon hintaan. Subventioita

maksetaan kuitenkin vain kunnaneläinlääkärien suorittamista käynneistä. Subventiot tulisi tasapuolisuuden vuoksi maksaa myös muiden päivystävien eläinlääkärien kohtuullisten etäisyyksien päästä suorittamista päivystysluonteisista hoitokäynneistä.

15 § Kunnan perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista palveluista

Pykälän ensimmäisessä momentissa väljennetään niiden kustannusten määritelmää, joista kunta voi periä klinikkamaksun. Lisäksi maksun perimisestä tulee pakollista. Tuleekin pitää huoli siitä, että kun kunnat tulevat uudistuksen myötä perimään aiempaa laajemmin ja suurempia klinikkamaksuja, tästä ei tule kustannuksia kunnaneläinlääkärille. On hyvä, että pykälän perusteluihin on nostettu toteama siitä, ettei laskutusta ole perusteita toteuttaa siten, että raha ohjautuisi ensin kunnaneläinlääkärille, joka tilittäisi sen kunnalle (s. 57). Lain tultua voimaan tulee myös huolehtia, ettei näin käy.

Pykälän toisessa momentissa säädetään mahdollisuudesta sopia muutoksesta kunnaneläinlääkärien palkkausjärjestelmään virkaehtosopimuksella osana työmarkkinajärjestöjen välisiä neuvotteluita. Eläinlääkäriliitto pitää palkkausjärjestelmän muutoksen mahdollistamista erittäin kannatettavana uudistuksena. Lakimuutoksen jälkeen palkkausjärjestelmää voidaan kehittää yhdessä kuntatyönantajan kanssa ilman lainsäädännöstä tulevia esteitä.

18 § Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Eläinlääkäriliitto kannattaa yliopiston aseman turvaamista 9 §:ssä säädettyjen palvelujen tuottajana siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Esityksessä on perusteltu tätä muun muassa perustuslailla turvattujen sivistyksellisten oikeuksien turvaamisella. Kuten hallituksen esityksessä todetaan yliopistotutkintoon sisältyvän kliinisten taitojen opetuksen ja yliopiston tutkimustoiminnan kannalta välttämättömän potilasaineen saannin varmistaminen on yhteiskunnallinen intressi, joka kytkeytyy näihin oikeuksiin. Vaikutukset alueen kuntiin ovat pienet, sillä kuntien yliopistolle maksamat korvaukset eivät saisi ylittää niitä kustannuksia, jotka kunnille aiheutuisi, jos ne tuottaisivat palvelut omana toimintanaan.

13 § Toimintaedellytykset, ilmoitusvelvollisuus toimipisteistä ja vastuu potilasasiakirjojen säilyttämisestä ja 25 § Toimintaedellytykset ja vastuu potilasasiakirjojen säilyttämisestä

Potilasasiakirjojen säilytysvastuun siirtäminen järjestäjälle eli kunnalle tai yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajalle selkeyttää tilannetta ja vastaa pääosin sitä, miten jo nyt käytännössä toimitaan.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry

Kunnioittaen,

Katri Kiviniemi
puheenjohtaja